

Yläneen Luontokapinetin ja Hovilanmäen kiinteistöjen Kehittämissuunnitelma

Työryhmä

sivistysjohtaja Marianne Mäkelä

kulttuurisihteeri Taina Myllynen

Oripää-Pöytyä 4H -yhdistyksen toiminnanjohtaja Minna Lukkala

4H-yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja Leila Laurikainen

kehittämispäällikkö Annukka Tolkki

kunnanjohtaja Mika Joki

tekninen johtaja Tarmo Rantanen

Sisällysluettelo

YLÄNEEN LUONTOKAPINETTI – KESTÄVÄN KEHITYKSEN KESKUS	3
Toimeksianto	3
Pöytyän kunnan strategia.....	3
Visio	3
Yläneen Luontokapinetti ja Hovilanmäen muut kiinteistöt.....	4
Tilat ja toiminta Yläneen Luontokapinetissa ja Hovilanmäen muissa tiloissa	4
1. Päärakennus Luontokapinetti	4
2. Nuorisotila Kalliola	5
3. Soppala.....	5
4. 1917-rakennus	5
Yläneen Luontokapinetti - Kestävän kehityksen keskus.....	6
Toimintaa palvelevat muutosehdotukset:	6

YLÄNEEN LUONTOKAPINETTI – KESTÄVÄN KEHITYKSEN KESKUS

Monipuolinen Luontokapinetti

Luontokapinetin luontonäyttely auttaa kävijäänsä ymmärtämään luonnossa tapahtuvia monimutkaisia ilmiöitä ja verkostoja, joiden varassa ekosysteemit toimivat. Luontokapinetissa on tarjolla luontotietoa maan syvyysistä aina avaruuteen asti. Kapinetin näyttely on ainutlaatuinen ja ainutkertainen.

Luontokapinettia on kehitetty vuosien aikana erilaisilla hankerahoilla. Viimeisimmät uudistukset on tehty eduskunnan myöntämällä ns. joululahjarahoilla. Ensin Kapinettile myönnettiin vuonna 2022 yhteensä 20 000 euroa. Rahalla on mm. asennettu 2,9 kWh aurinkovoimala Luontokapinetin katolle, tehty näyttelyyn oma Energiahuone ja Tairekalleria- valmiudet. Kapinetin täyttäessä 20 vuotta, eduskunta myönsi 50 000 €. Näillä varoilla rakennettiin mm. hyönteisnurkkaus, Pyhäjärvestä kertova osio, pihalle oleskelukatos ja ulos iso risupesä.

Toimeksianto

Pöytyän kunnanhallitus päätti 13.09.2021 § 299 perustaa kuntaan kunnanhallituksen alaisuudessa toimivan toimitila- ja kiinteistötoimikunnan. Toimikunnan tehtävänä on kunnan toimitiloja ja kiinteistöjä koskevissa laajoissa kysymyksissä löytää yhteinen näkemys ja esitys kunnanhallitukselle. Toimikunnan tulee työssään yhteensovittaa tilatarpeet ja kunnan talouden kestävyys. Toimikunnan tuli laatia valtuuston hyväksyttäväksi pidemmän aikavälin toimitila- ja kiinteistöstrategian.

26.4.2023 Toimiala- ja kiinteistötoimikunta päätti hyväksyä Yläneen Luontokapinetin kehittämis- ja toimitasuunnitelman. Samalla päätettiin jatkaa Luontokapinetin kehittämissuunnitelmaa ja valmisteluryhmää täydennettiin kunnanjohtajalla, kehittämispäälliköllä sekä teknisellä johtajalla.

Pöytyän kunnan strategia

Strategian lähtökohtana on, että käytössä olevien tilojen tulee tukea kunnan tuloksellista toimintaa. Kaikilla tilojen kehittämistoimilla edistetään palvelujen, työnteon, toiminnan ja asioinnin sujuvuutta ja parannetaan kustannusvaikuttavuutta. Tilaratkaisuissa varmistetaan tilojen terveellisyys, tieto- ja tilaturvallisuus sekä ekologinen ja taloudellinen kestävyys.

Visio

Kunta panostaa laadukkaisiin, monikäyttöisiin ja kustannustehokkaisiin kiinteistöihin osana vetovoimaista kuntastrategiaa sekä luopuu tarpeettomista tiloista ja kiinteistöistä. Tilankäyttö on tehokasta ja tilojen käyttäjät ovat tyytyväisiä kiinteistöjen laatuun.

Toimenpiteet kohteelle Luontokapinetti (Toimitila- ja kiinteistöstrategia vuosille 2023-2028)

- **Pidetään.**
- Keskitetään kunnan ja yhdistysten Yläneen alueen tilatarpeet Luontokapinetin rakennuksiin.
- Laaditaan kehittämissuunnitelma sekä Luontokapinetin toiminnasta että sitä ympäröivien tilojen käytöstä maaliskuun 2023 loppuun mennessä.

LUONTOKAPINETI JA KUNNAN SOPIMUKSET

1. Sopimus Luontokapinetin ja siihen liittyvien toimintojen ylläpitämisestä koulutuslautakunnan kanssa (2016), LIITE 1
2. Matkailua koskeva sopimus, kehitysjohtajan kanssa (2015), LIITE 2

Yläneen Luontokapinetti ja Hovilanmäen muut kiinteistöt

Yläneen Luontokapinetti ja muut kiinteistöt sijaitsevat osoitteessa Hovilanmäentie 2, 21900 Yläne. Yläneen Luontokapinetti on neljän rakennuksen muodostama kokonaisuus.

Luontokapinetin päärakennus sijaitsee Hovilanmäen vanhassa kansakoulussa, joka muutettiin monitoimitilaksi. Koulukiinteistön yhteydessä olevassa entisessä Silo Oy:n 600m² hallissa on Luontokapinetin perusnäyttely.

Luontokapinetin hoito siirtyi 20.12.2005 Pöytyä-Yläneen ja Oripään 4H yhdistykselle. Kuntien yhdistymisen myötä kiinteistö on Pöytyän kunnan, joka jatkaa yhteistyötä Pöytyä-Oripää 4H -yhdistyksen kanssa.

Luontokapinetti aloitti toimintansa 14.2.2002 ja vuonna 2022 vietettiin kapinetin 20-vuotisjuhlavuotta.

Yläneen Luontokapinetin mäellä on neljä rakennusta

1. päärakennus Yläneen Luontokapinetti
2. nuorisotila Kalliola
3. Soppala
4. 1917-rakennus

Luontokapinetin rakennusten yhteenlaskettu kerrospinta-ala on 1 262 k-m² , josta päärakennus näyttelytiloihin n. 1 050 k-m² , nuorisotila Kalliola n. 80 k-m² ja Soppala sivurakennuksineen yhteensä n. 130 k-m² . Rakennusten kunnoksi on arvioitu tyydyttävä. Luontokapinetin kiinteistön ylläpitokustannukset ovat 24 152,00 euroa vuodessa. (Viite Toimitila- ja kiinteistöstrategia vuodelle 2023-2028)

Tilat ja toiminta Yläneen Luontokapinettissa ja Hovilanmäen muissa tiloissa

1. Päärakennus Luontokapinetti pysyvä perusnäyttely, luontonäyttely

Luontonäyttely on ainutlaatuinen koko Varsinais-Suomessa. Koululaisryhmät ovat suurin kävijäryhmä, mutta kesällä näyttelyyn tutustuvat myös kesäasukkaat, matkailijat ja satunnaiset kävijät. Kapinetin näyttely kertoo luonnosta kokonaisvaltaisesti, aina maan syvyyksistä avaruuteen asti. Näyttelystä voi ammentaa itselleen rakennuspalikoita, joilla omaa ekologista ymmärrystä voi lisätä.

Kesällä 2024 Yläneen Luontokapinetti on avoinna tiistai -perjantai ja sunnuntai kello 11.00-15.00. Kunta työllistää neljä nuorta kesä-heinäkuuksi Luontokapinettiin (kaksi per kuukausi).

Koulujen lomien (syys- ja hiihtolomat) aikana on toimintaa ja avoimet ovet maksutta muutamana päivänä. Tällöin kävijöitä on enemmän kuin muuten samaan aikaan.

Tarkoituksena on testata ns. Kuntalaisten keskiviikot kesä-heinäkuussa (maksuton sisäänpääsy). Keskiviikkoisin syksyllä ja keväällä pari kertaa kuussa kaikille avoin elokuvatoiminta (kulttuuritoimi).

Koululaisryhmiä noin 50 (noin 2 000 oppilasta), kaksi leiriä (luontoleirit ja kansainvälinen leiri), Tairekallerialian avajaisia oli kuusi kappaletta, Auranlaakson kansalaisopiston luentoja kuusi kappaletta ja vuonna 2023 kävijöitä oli yhteensä noin 4 600 henkilöä.

Päärakennuksen kokous- ja juhlatila

Kunta käyttää kokoustilaa mm. vaikuttajaryhmien yms. kokouksiin ja eri palavereihin. Päärakennukseen on esteetön kulku.

Tilaan mahtuu max 100 henkeä.

Erilaisia tilaisuuksia noin 50 eri vuodessa.

Tilaukahvio

Säännöllinen kahvilatoiminta ei kannata, mutta erilaisia kahvilapäiviä tai viikkoja kokeiltu eri tahojen toimesta ja tämä on ollut suosittua. Toiminta ei ole kuitenkaan säännöllistä.

Näyttelytila Tairekalleria

Heli Laaksosen keksimä nimi yläkerran kokoustilassa olevalle vaihtuvien näyttelyjen paikalle.

Noin puolet yläkerran kokoustilasta.

Tairekalleriassa näyttelyitä vuonna 2023 oli kuusi kappaletta ja tänä vuonna ollut jo kaksi ja tulossa on ainakin yksi näyttely.

LIITE 3, Luontokapinetin toimintakertomus vuodelta 2023

LIITE 4, Luontokapinetin toimintasuunnitelma vuodelle 2024

2. Nuorisotila Kalliola

Nuorisotilatoiminta, avoimet ovet keskiviikkoisin ja perjantaisin 4 luokkalaiset – 17 vuotiaat.

Etsivä nuorisotyö tapaa asiakkaitaan nuorisotilassa.

Yläneen eläkeläisten pelipäivät pari kertaa viikossa.

Varhan perhetyö käyttää tilaa asiakastapaamisiin maksutta (yhteiset asiakkaat).

Seurakunta käyttää tilaa ja biljardipöytää pienryhmän kansa.

Tilassa on keittiö ja yläkerta varastona.

3. Soppala

Sopiva yhdytysten palavereihin, mahtuu noin 25 henkilöä.

Pyhän Henrikin pyhiinvaeltajien tilapäismajoitus aloitettiin kesällä 2023 ja tarkoitus on jatkaa kokeilua.

Yhdistykset voivat käyttää kokoustilana maksutta!

Siisti keittiö, mutta mikro ja jääkaappi puuttuvat.

Haasteena ovat jyrkät rappuset, kyseessä on esteellinen tila.

Yhdistykset voisivat käyttää tilaa enemmän, avainlokero 1917 rakennuksen seinässä.

Alakerrassa on suihkutila.

4. 1917-rakennus

Toiminut vaihtuvien näyttelyiden tilana, haasteena on valvonta päärakennuksesta käsin.

Retki- tai leirimajoitustila esim. Kansainvälisen leirin osalla.

Tilassa on retkisänkyjä 25 kpl.

Nuorisotilan, Soppalan ja 1917-rakennuksen osalta haasteena on, kuka hoitaa varaukset? Vuonna 2024 tehtiin 1917-rakennuksen seinään navainsäilytysrasia, josta koodilla saa lainaksi avaimen nuorisotilaan, 1917-rakennukseen ja Soppalaan.

Yläneen Luontokapinetti - Kestävän kehityksen keskus

Vision on kehittää Yläneen Luontokapinettista Kestävän kehityksen keskus, joka tarjoaa mahdollisuuksia monipuoliselle toiminnalle. Samalla tila toimii kuntalaisten ja eri toimijoiden kohtaamispaikkana.

Koululaisryhmät ovat suurin yksittäinen käyttäjäryhmä ja oppilaita käy maksimissaan tunnin ajomatkan päästä mm. Turusta, Loimaalta, Ypäjältä, Eurasta ja Harjavallasta. Touko kuu on täynnä oppilasryhmiä.

Pöytyän oppilaiden ympäristökasvatus ei ole sidottu tiettyyn vuosiluokkaan. Luontokapinetti mahdollistaa Pöytyän koulujen oppilaiden ympäristökasvatuksen. Yhtenäiskoulujen seiskojen ryhmäytymisessä Pöytyä-Oripää 4H-yhdistys ja Luontokapinetti vahvasti mukana. Metsäsäätiön kuljetusapuraha mahdollistaa lisäryhmiä.

Kestävä kehitys huomioidaan sekä rakennusten kunnostus- ja muutostöissä että toiminnassa.

Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys

Luontokapinetti toimii nuorten kesätyöntekijöiden työpaikkana ja siten osaltaan tukee nuorten työelämän taitoja. Luontokapinettissa ovat nuoret 4H-yrittäjät voineet pyörittää kahvilaa ja opetella yrittäjyyden aakkosia. Jatkossakin on tarkoitus tarjota nuorille yrittämisen mahdollisuuksia. Kapinetti on ollut myös usean nuoren TET- harjoittelupaikka. Huhtikuussa aloittaa henkilö Luontokapinettissa kuntottavassa työtoiminnassa.

Kansainvälisyyskasvatus on osa toimintaa elokuun kansainvälisten leirien muodossa, jolloin Luontokapinetti on ollut lukuisten nuorten tukikohtana. Nuoria on vierailut ympäri maailmaa, Aasiasta, Amerikasta ja muualta Euroopasta ja he ovat vierailleet paikallisella koululla, olleet mukana järjestämässä ryhmäytymispäivien ohjelmaa, järjestäneet illanviettoja. Nuoret ovat tutustuneet paikalliseen kulttuuriin ja kertoneet omastaan.

Lähde: Pöytyä-Oripää 4 h-yhdistys

Toimintaa palvelevat muutosehdotukset:

- Esteetön kulku Soppalaan, 1917-rakennukseen ja kunnan nuorisotila Kalliolaan
- Selkeä linjaus, keneltä varataan ja hinnasto (4H yhdistys – kunta)
Tavoitteena on ollut, että paikallisen kolmannen sektorin toiminta olisi maksutonta.
- Energiatehokkuuden lisääminen ilmalämpöpumppu tms, ajanmukainen aurinkoenergia
- Kuntoportaat Kalliolan rinteeseen
- Sähköautojen latauspaikat, sähköpyörien latauspiste
- Yläneen Luontokapinetin kaikkiin kiinteistöihin ehdotetaan tehtäväksi tarkoituksenmukainen kuntokartoitus.